

Celo leto 65 din. Inserati ali oznanja se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban štev. 113.

TRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LUDSTVO

Poštšina v državi SHS pavšahirana.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru. Koroška cesta štev. 5. - Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezapre reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban štev. 113.

35. števil.

Maribor, dne 24. marca 1922.

Letnik XIV.

Amerika obtožuje Evropo!

Vlada Zedinjenih severo-ameriških držav je ob priliki poziva, radi sodelovanja na genovski konferenci poslala evropskim narodom kratko obvestilo, v katerem utemeljuje svoje odklonilno stališče nekako tako-le: Prvič: Evropske vlade in evropski narodi še niso storili niti enega resnega koraka za ureditev in obnovo svojih gospodarstev, oni niso zmanjšali prostovoljno svojih armad in ni so resno premišljali o prostovoljni razorožitvi. — Drugič: Osnova antante v gospodarski obnovi Rusije je navaden načrt za njeno izropanje, ker je naperjena proti življenjskim interesom ruskega naroda. Pri takem poslu Zedinjene države ne morejo in ne smejo sodelovati.

To kratko in odločno sporočilo je angleško vlada naravnost preplašilo. Nasprotno pa se je francoska vlada takoj vživela v novi položaj. Francija je nemoteno nadaljevala svojo vojaško politiko na Balkanu in v Srednji Evropi. Francoskim vojaškim krogom se je posrečila rodbinska zveza med Bukarešto in Beogradom v polni meri. Dosegli so tudi to, da je nasilni rumunski bogataš Bratianu dobil nalog za sestavo novega vojnega kabineta. Tako ima Bratianu proste roke in opoziciji (ki je zelo pošena in miroljubna) bo lahko zamašil usta na ta način, kakor je svojčas delal grof Koloman Tisa, pozneje pa njegov sin Istvan Tisa. Pariška vojaška politika je združila bogatasko Bukaresto z Beogradom tako čvrsto, da bi ta zveza v bodoče Franciji naj ne služila samo za njeno eventualno obrambo napram Nemčiji, marveč tudi za vsa ko njeno ofenzivo.

Češka in poljska vlada se sicer še nekoliko izogiblje francosko vojaškemu vplivu, ali niti v Pragi, niti v Varšavi nimajo enega samega politika, — o strankah je bolje, da ne govorimo! — ki bi stremil za velikimi cilji prostovoljnega razoroževanja.

Evropske vlade so postale pod vodstvom Francije vedno bolj razborite, nasilne in razsipe, vse se približujejo bankrotu z naglimi koraki, a narodi Evrope — izvzeti so mali nevtralni narodi: Švicarji, Belgijci, Nizozemci, Danci, Norvežani in Švedi — so še danes več ali manj zastrupljeni z onim predvojnimi militarizmom, ki je na Evropo in velik del ostalega sveta navlil največjo sramoto in katastrofo svetovne vojne.

Vladi Zedinjenih držav je vse to dobro znano in zato se odklonila sodelovanje na konferenci, na kateri naj bi se tudi tokrat ne razpravljalo o pravih in trajnih temeljih evropskega in svetovnega miru.

Kdor brusi nož, misli gotovo na klanje. Vlade in države, katere imajo danes večje armade nego pred vojno, ne mislijo na iskren in pošten mir.

Ali vlada navadno še ni ono, kar je narod, če stokrat ni to niti država. Če se je blaznost oprijela evropskih vlad in evropskih držav, se ni zadržano, da bodo krenili na straupotja tudi evropski narodi.

Angleži so bili že od nekdaj proti militarizmu. Rusom je prizadejala svetovna vojna ogromne udarce, največje strahote pa je doživela v meščanskih borbah. Nemški delavec, kmet in meščan so enkrat za vselej obračunali s svojo častihlepno, na silno dinastijo in s krutim, pruskim militarizmom. Zato izdelujejo danes mogočne Kruppove tovarne za topove najboljši in najcenejši gospodarske stroje.

Angleži, Nemci in Rusi so enega duha z velikim ameriškim narodom. Iz Amerike že poročajo, da bodo omenjeni kulturni narodi sporazumno sklicali mednarodno konferenco za splošno razorožitev. Dokler se to ne zgodi, bo Evropa stala pod obtožbo Amerike ali točneje: pod to obtožbo bodo stale vse one evropske vlade, ki so po svetovni vojni ostale nečloveške in nasilne. Mali evropski narodi bodo našli pota za čimprejšnjo oživitvijo glavnega načela novega mednarodnega prava: da se nobenega ljudstva ne sme vladati brez nje ali proti njegovi volji.

„Narodna Obrana“

Pod tem imenom naj bi se razumela nekaka organizacija, kaka organizacija je to, se pa ne zve. Policaidemokratski listi sicer zatrjujejo, da je to javna, legalna organizacija, narodnostno vzgojevalnega in vzpodbudnega značaja, kot je Jugo-slovenska Matica, dejstva pa govorijo drugače. — Prvič: če je enaka Jugoslovanski Matici, zakaj sploh obstoja, drugič je pa treba pogledati in opozoriti samo na to, kako se snuje in kako se pojavlja v raznih krajih.

V Evropi je navada, da se javna društva takole snujejo: javnost se pokliče na sestanek, izbere si predsedstvo, sprejme pravila, ki so vsakomur v pogled, nabirajo se člani, ki si v raznih

krajih volijo svoje odbore, in dela se javno pod krinko javnega mnenja. Tako se je ustanovila Matice in tako se snujejo vsa javna društva, o javnem delu NO se pa nikdar ni čulo, ne ve se, kdo je predsednik, kdo so funkcionarji in tako torej NO ni in ne more biti javno društvo.

NO se je rodila z znanjem vlade in v izključno javnosti, torej je jasno, da vodi vladno politiko in da je naperjena proti celi opoziciji. Če hočemo biti še bolj natančni, moramo povedati, da je to tamo društvo opora in politično sredstvo gotovih vladnih prvakov in to v prvi vrsti demokratov, ki se pri silni vojski, žandarmeriji, policiji, pri vseh rednih in izrednih zakonih še ne čutijo dovolj varno in potrebujejo še posebno zaščito.

NO dobi vse mogoče vladne podpore, ko se je to razkrilo in vladi očitalo, so pa njeni predstavniki izjavili, da je NO — nadstrankarska, za vse in da ima tudi radi tega pravico do podpore. To je raz, ker že po delu in tajnem snovanju v NO ne morejo drugi, kot samo pristaši vladnih strank.

NO ljudi ni naslednica stare srbske „Narodne Obrane“. Ta je ustavila svoje delo in njeni nekdanji voditelji, ki še danes živijo v Beogradu ne čujejo ničesar vedeti o današnji NO, ki ni javna in tudi nima enotne organizacije, temveč se snuje in nastopa, kot plačana banda po migljajih in navodilih raznih oblastnikov.

Vsi migljaji in vse parole so naperjene prvič proti delavskemu pokretu, drugič pa proti celo-kupni opoziciji, izvršujejo se pa s terorističnimi akcijami po vzoru italijanskih fašistov.

Le pogledajmo si, kje in kako so že nastopali N. obranovci, pa bomo videli da je ta razlaga točna in istinita! Prva lokalna NO je nastopila leta 1920 ob štrajku v Subotici, sledile so ji druge zlasti v Bosni in po Makedoniji, ki so z divjaško silo razganjale delavske zbornice ter z batinjami in drugim nasiljem tlačile delavstvo v jarem izkoriščevalcev. V Zagrebu so se obranovci ali bolje rečeno jugo-fašisti že tolikokrat izkazali, da jih najširša javnost pozna in ve kaj so. Se hujske je v Dalmaciji. Tu presega nasilje in divjaštvo že vse meje, menda za to, ker so italijanski fašistovski vzorji tako blizu in ker so v naši „Narodni Obrani“ tudi ljudje, ki so se že vezbali v italijanskih fašistovskih vrstah. Med dalmatinske obranovce spadajo najtemnejši elementi, od ljudi, ki vderejo v uredništvo opozicijskega lista ter kradejo tudi denar iz miznice in zastore raz oken, pa do žandarja, ki se je tako zavzel za politiko ter jo s tem začel reševati, da je ubil svojega poveljnika-narednika, češ, da je politično sumljiv!

Kakor rečeno, eni prikrivajo pravi značaj NO kakor se pač da, so pa tudi taki, ki v svoji razdivjanosti ne morejo držati jezika za zobmi, in ti nam od časa do časa odprto in glasno razkrivajo svoje nakane. Policaidemokratski „Rileži“, na primer, je izpolzelo med drugim tudi priznanje, da hoče na vsak način izvojevati edinstvo — to je policaidemokratski centralizem — pa če bi bredda kri do kolen. V splitskem „Novem Listu“ pa čitamo te-le javno izrečene zahteve obranovcev:

1. Prisiliti hočemo ministrstvo, da izvede veliko revizijo uradništva in da pomeče iz službe — vse antidržavne in nenacionalne elemente, — to se pravi, vse uradnike in uslužbence, ki niso politično zanesljivi pristaši vladnih strank.

2. Zahtevamo, da se z lepimi ali z grdi prisilijo vsa uredništva listov, da pišejo v državnem smislu — to je tako, da bodo vse vladne stranke in posebej še vsi ministri zadovoljni.

3. Zahtevamo ljudska sodišča, ki bodo presojala krivice posameznikov proti državi, narodu, narodnemu edinstvu in vladarju, — mišljeno je fašistovski sodišče, ki bo imelo nad vsemi zakoni pravico linčati vsakogar, ki jim ni po volji.

S tem so fašisti dovolj jasno povedali, kaj so in kaj bi radi. Tajno in neznano vodstvo NO molče blagoslovja te bedarije in ker se je v okvirju takih zahtev in ciljev že marsikaj dejansko izvršilo, vidimo, da se tajno vodstvo popolnoma strinja z raznimi plačanimi banditi.

„Narodna Obrana“ so prali in zagovarjali že različni gospodje, nobeden pa ni nastopil kot mandator te famozne „organizacije“, temveč vsak je nenaprosen in nepozvan izražal z izrečnim pristavkom — svoje osebno mnenje.

Tako govori neki Premovič o nacionalno vzgojevalnem cilju NO, ter zatrjuje, da v okvirju „Uprave“ NO in njene ideologije še ni bila in vzklikala nobena nasilnost proti ljudstvu te ali one stranke. Kaj je to? Premovič ni v „upravi“, tudi nam ne pove, kdo je „uprava“, nasilje se pa v enomer vrši! Ostane torej samo to, da misli „uprava“ drugače kot Premovič, ali pa, da imajo fašistovske bande direktive brez vsake „uprave“. Bolj jasen in kompetenten se nam zdi član beograjske NO — Jurisic, ki je s svojim obiskom osrečil tudi mari-

borske fašiste. Ta deli državljane na dva razreda: na patrijote, to je pristaše vladnih strank in na „neprijatelje“ države, to je cela opozicija in za to ni čuda, da shvačajo po tej razlagi vsi obranovci, da je proti njej vsako divjaštvo na mestu.

Politični pregled.

Kraljevina SHS.

Parlamentarnih sej ni, pač pa so našli poslanci pridno na delu v raznih odsekih in odborih.

Predsednik našega kluba dr. Korošec je ostro nastopil pri Pašiču proti krivicam, katere predvideva proračun katoličnom naše države in ki so čisto protustavne.

Poslanec Skoberne se je izrekel v komisiji za redukcijo uradništva proti zmanjšanju števila poštних uradnikov v Sloveniji in zahteval ustanovitev novih poštних uradov. Isti poslanec se je zavzel tudi za zboljšanje gmotnega stanja železničarjev, ki že zapuščajo železniško službo radi nevdržno nizkih plač.

Demokrati in radikali se pulijo med seboj, kateri volilni sistem bi se naj uvedel v naši kraljevini.

Uinitiv Wranglovcev z naših mej je že bila sozlasno sklenjena v finančnem odboru, a sedaj so demokratje na delu, da se ukinitiv prekliče in obrzi Wranglovce kot obmejne stražarje, akoravno bi odstranitev te obmejne nadleže vrgla državi prihranek 104 milijone dinarjev.

Za pomoč gladni Dalmaciji in za zaščito dalmatinskih ribičev se je potegnil na merodajnih mestih naš poslanec dr. Dulbič.

REKA.

Reka je postala zopet centum italijansko-fašistovskih intrig, nasilja ter divjaštva. Seje nove fašistovske konstituante sklicujeta karabinijerski poročnik Cabrana kot predsednik nove konstituan-te in podpredsednik nacionalist A. Depoli. Do kake sklepne seje še sploh ni prišlo, ampak se vrši vpoklic poslancev pod najustudnejšim nasilstvom.

Zanellova stranka zahteva neodvisnost po ložaja za Reki kot je že obstojal pred pučem ter odstranitev italijanskega vojaštva z Reke.

Beleške.

Nov tiskovni zakon. Beograjska „Politika“ se že postavlja s sklepi posebnega ministrskega komiteja glede novega zakona o tisku. Ministri, med njimi je tudi Pribičević, so se zjedini v najreakcionarnejši nakani proti tisku. — Njihov zakonski predlog naj bi veljal za celo državo in sodniško postopanje naj bi se z največjo naglico vršilo. Odgovorni uredniki se odpravljajo, za vse, kar je v listu, je odgovoren pravi ali glavni urednik. Njega se lahko obtoži tudi radi tega, kar kdo drugi s svojim podpisom objavi v listu. Kazni so visoke. Najmanjša kazen za razžaljenje kakega veljaka je zapor od dveh mesecev in globa od 20.000 K. — Pribičević se je torej zopet izkazal. Svojemu pajdašu Cicvariču je bil že davno naročil naj piše v „Beograjskem Dnevniku“ kar se da umazano in ostudno, da dobi pretvezo za take odredbe proti vsem listom. Če dobimo ta reakcionarni nestvor od tiskovnega zakona, potem se vladni listi seveda ne bodo spremenili, pisali bodo kot do sedaj, nikdo jih ne bo obtožil, vsa reakcija se bo obrnila proti tisku opozicije. Dosegli bomo svetu doslej še nepoznano slavo, da bo pri nas urednik kakega lista, ki označuje Pribičevića in druge oblastnike, kakor jim gre, dalje zaprt, kot Ghandi, ki je Angležem celo Indijo zrevolucioniral.

General Wrangel reorganizira svojo vojsko, minister Ninčič pa odgovarja v skupščini na razne interpelacije, da je Wrangel samo begunec in kot tak naš gost. Kako se vjemajo izjave ministra in pa delovanje tega „gosta“? Te dni se je iz Sr. Karlovca z avtomobilom pripeljal v Novi Sad nek obisk, ki pa ne pomeni nič več in nič manj kot neko vetaško reorganizacijo. Najprej je v Novem Sadu obiskal svojega SHS kolego generala Milica, komandanta I. Armijske oblasti ter se dolgo časa z njim razgovarjal. Pri episkopu je bil na obеду, potem je pa dolgo časa konferiral z uglednejšimi Rusi. To gotovo ni nastop in obnašanje bo gunca in gosta, pa če minister še toliko to zatrjuje.

Izgnan caristični general. Amerika izganja protiboljševiškega generala Semjonova. Najprej so ga izgnale kanadske oblasti z motivacijo, da ne morejo trpeti v svojem območju človeka, ki ima toliko zločinov na vesti in ki je take grozovitosti počenjal v Sibiriji. Izgnan iz Kanade je ta okrutne bele reakcije prispel v Vancouver in kakor se čita v ameriških listih, mu tudi Zedinjene države ne bodo dovolile bivati v Ameriki. Moral bo v Evropo in najboljša bo seveda sprejet v — državi SHS, kjer so že več takih — pravih zverin v človeški podobi najlepše sprejeli. Kaj našim oblastnikom mar, da je ta divjak in še drugi ujeti in ranjene sovjetske vojske nabadal na kole, dovolj jim je, carist in v cerstih, pa če so najhujsi izmeček, vidijo celo — Rusijo.

Beograd. „Balkan“ piše: Ta naš prekrasni Beograd poln je vseh lepot do skrajnosti. Če le malo dožuje, v Beogradu blata do kolena; če sije sonce samo dva dni, dvigajo se oblaki prahu. Celo zimo smo cekali po vodi, snegu in blatu, a nekoliko dni sem, odkar je zopet lepo in suho vreme, je zavita cela prestolica v neprodne oblake prauna. Koliko časa bo minulo in koliko par se bo potrošilo, da bo ta naša prestolica vsaj nekoliko higijenski urejena! Beograd ne more odpomoči niti svojemu prebivalstvu, kaj še le celotni kraljevini!

Usoda treh litrov sadjevca. Gostilničar v Slovenj Grad g. Franc Ferk je kupil po svojem očetu, Juriju Ferk pri županu Ivanu Kren na Plavču 626 litrov sadjevca-lesnikovca. Ko je spravil Ferk oba sode sadjevca v klet, pride 24. januarja 1922 kontrolni organ Kramer, kateri je poskusil tudi sadjevec in trdil, da ni sadjevec, temveč vino. Izjavil je, da je gostilničar goljuf, ker je trdil, da je v sodcu sadjevec, a je bilo le vino v njem. Vzel je iz sode tri litre sadjevca, sod zapeljal in poslal dotične tri litre sadjevca v Ljubljano na kemično preizkuševališče. Tisti trije litri, katere je finančni organ spoznal za vino, so romali v Ljubljano v Maribor in nato še celo v Beograd. Kemična preizkuševališča v teh mestih so poskušala, kaj je v steklenicah. Rešitve ni hotelo biti od nikoder. Trebalo je, da se je poslanec Jugoslovanskega kluba zanimal za stvar. In po dolgem romanu zaplenjenih treh litrov tekočine in svežnja aktov, je dne 17. marca došla ta-le rešitev iz Beograda: „Dotična tekočina je res sadjevec — hruškovec ali jabolčnik, — kateri vsebuje 5% alkohola. A gospod Ferk mora plačati 160 K stroškov.“ Take Salomone imamo v naši državi. Pri nas vsak navadni hlapček ali dekla ve razločevati sadjevec od vina, le naši kontrolni organi so tako brihtni, da trdijo drugače.

Dnevne novice.

Za tri gesla — za naše vojake, za bedno ljudstvo in za red v državi — se poslanci SKS stalno trudijo. Tako „Kmet. List“ štev. 12. Nobeno leto se še ni našim vojakom godilo tako slabo kot letošnjim rekrutom, ki so bili vpoklicani v vojake v sredini najhujše zime od vlade, v kateri sedi samostojni minister Pucelj. Radi tolikanj smrtnih in bolezenskih slučajev pri rekrutih zahteva opozicija bivšega ministra generala Zečeviča na zahtevno klop. Vsi oni, katerim je res pri sreči zboljšanje rekrutske usode, so podpisali Zečevičevo obtožnico, samo samostojni ne, ki poznajo naše rekrute samo v svojem „Kmet. Listu“, v Beogradu pa sedijo pri skupni vladni mizi z onimi, ki so glavni krivci slabega ravnanja z našimi rekruti. Drugo samostojno geslo je: za bedno ljudstvo! — Pod nobenim režimom ni bilo toliko bednih, kot sedaj, ko vladajo samostojni, ki so to naše bedno ljudstvo ohlagodarili s propastnimi davki; sami sebe so obogatili z ustavo, nemško živino itd. Za red v državi se borijo samostojni. Nikdar se še ni pisalo, javno kritiziralo in pritoževalo od vseh strani nad državnim neredom kot sedaj, ko je Pucelj minister. Samostojnim bi svetovali, naj predrugačijo svoje gesto v toliko, da se bo glasilo: za trinčenje vojakov, za obuboženje ljudstva in za nered v državi se poslanci SKS res stalno in na vso moč trudijo!

Prošnja „Kmetijskega lista“, ki bo gotovo uslišana! Zadnji „Kmetijski list“ tako lepo prosi, ko piše: „Te daj priredi tovariš Pucelj v Sloveniji dva velika shoda. Naj stopijo bralci „Slovenskega Gospodarja“ vendar pred tovariša Pucelja, ter ga poprosijo za pojasnilo.“ Zagotavljam ministru Pucelja, da mu bodo to njegovo prošnjo čitatelji „Slovenskega Gospodarja“ do pičice izpolnili v St. Lenartu v Slov. gorah. Če pa bo Pucelja prošnja preveč izpolnjena, pa naj nosi sam odgovornost, ker vsiljivega beča se večkrat tudi požene skozi vrata.

V znamenju občnega nezadovoljstva. Koncentracija naprednih sil dr. Kukovec je izjavil javno v narodni skupščini, kako so vsi Slovenci zadovoljni in komaj čakajo, da se preuredi Slovenija centralistično. V znamenju Kukovečevega zadovoljstva je tudi dejstvo, da so sklenili celjski sodniki, da bodo delali samo predpoldan in še to le toliko, kolikor se bo kateremu poljubilo in kolikor je sodnikova plača, primerna delu. Ta sklep je tako en del štrajka, a se ni zadovoljnosti, ampak iz skrajne nevoče, ker so sodniki tako škandalozno nizko plačani, da nikakor ne morejo več izhajati in bi si radi zboljšali svojo gnetno stanje na ta način, da bodo v popoldanskih urah opravljali kaka privatna pisarniška dela. Celjski štrajk se bo gotovo razširil po celi Sloveniji in bo pričel, da je pri nas stopil v javnost z znakom ogorčenega nezadovoljstva oni stan, ki bi moral biti v urejeni državi njen glavni podporni steber. Kje neki čista sedaj zastopnika uradništva dr. Kukovec in prof. Reisner, da ju tako dejstvo, kot štrajk celjskih sodnikov pusti hladokrvna. S praznimi frazami doma, v Beogradu pa z izdajstvom in najustudnejšo lažjo ter klečeplazstvom se tudi napredno uradništvo ne bo več zadovoljilo.

Klie duhovnim sobratom. Ali nas res nič ne more zganiti, da tudi v naši školi začnemo stavovsko organizacijo — niti sedaj, ko nam v gmetnem oziru ponekod nasproti reže lakota in nago? Baš v Mariboru je ob I. Orlovskem taboru bilo sklenjeno, pričeti z organizacijo, ter se je med tem „Vzajemnost“ že po večini jugoslovanskih školi ustanovila; le pri nas vse spi. Moj nujni pred-

log, čisto konkreten je ta: v centru školije biva naš sobrat, ki uživa, kot malokateri splošno zupanje ter ima tudi potrebno agilnost, ravnatelj g. dr. Jerovšek Prosimo ga, naj skliče pripravljalni shod ter ukrepe za ustvaritev organizacije vse potrebne. Duhovnik.

Duhovniška vest. C. g. Stefan Stiper, kaplan v Ribnici na Pohorju, je prestavljen na Pako.

Občni zbor PDJA v Ljubljani. Dne 18. t. m. se je vršil semestralni občni zbor Podpornega društva jugoslovanskih akademikov v Ljubljani, kjer so včlanjena vsa akademska društva. Predlagane so bile štiri kandidatne liste: demokrati, kat. dijaštvo, neorganizirani in Primorci. Glavni boj se je bil med demokrati, ki so se zvezali z ruskimi študenti, in med kat. dijaštvom. Demokrati, vranglovski predsedniški kandidat je dobil 260 glasov, kandidat kat. dijaštva pa 247 glasov. Tako si je demokratsko-vranglovska reakcija iztriumfirala predsednika s 13 glasovi večine. K temu bi še pripomnili, da uživa 100 vranglovskih študentov vsak po 1600 K mesečno, 20 pa po 800 K, med tem, ko dobiva naše lastno dijaštvo povprečno po 300 K (!) mesečno. Iz navedenega lahko sklepamo, da skuša sedanja vlada le tam štediti, kjer bi bil v prvi vrsti prizadet slovenski narod. (Primer: neenakost dijaških podpor, dovršeno ukinitve medicinske fakultete v Ljubljani, zavlačevanje imenovanja profesorjev na ljubljanski univerzi, nameravano zaprtje bolnic v Sloveniji, po srbskem poslancu predlagana redukcija uradništva v Sloveniji itd.) Sicer pa smo na željo pripravljeni, doprinesiti natančnejše podatke. — Akademik.

Uniformirani bogovi. Dolgoleten narodni delavec za ljudski blagor nam piše: Imel sem radi obmejn h težav opraviti v Mariboru. Moram do poveljstva graničarjev v Wranglovce. Ko ga do-sežem, precej na onem koncu sveta se nahaja — pa zunaj sloneči redov dolgo premišlja, ali me naj pusti dalje ali ne. Ko sam grem proti vходу tiste kalupe, mi zabica, naj zunaj počakam. Pride poveljnik, a moram mu kar zunaj pod kapom svoje želje razložiti. No, mož mi je vsaj še uljudno povedal, da mi on ne more ustreči, naj grem k uravniku carinarne. Grem zopet na ta konec sveta in slednjič srečno najdem tisto „kučo“ ter vstopim in povem, s kom želim govoriti. Nek sluga ali poduradnik — ne vem — pomišlja v nekem čudnem strahu in pokaže dotična vrata pa zopet reče, naj počakam, on pa rahlo stopa tje noter. Med tem čitam na vratih, da je strogo zabranjeno, — brez napovedi vstopiti. Omenjeni „nekdo“ pristopice nazaj ter nekam čudno plašen pravi: Se že oblačijo in pridejo (bilo je 12. uro). Hotela mi je zavreti kri, češ: ne le kot akademično izobražen človek, ampak še kot Slovenec in državlan SHS imam vendat pravico stopiti v svetlo sobo velikaša, ter hočem noter. Pa že je prišel visoki gospod in hitel mimo mene. Ustavim ga s predstavitvijo ter hočem povedati svojo željo, a on mi pokaže, naj grem vun — z njim, da me potoma milostno posluša. Razložim mu gospodarsko škodo, ki jo imamo dvoletniki, ker nas s samo prolaznico brez slik (ki pa si jih ne moremo za vse delavsko osebje nabaviti, dokler ne pride fotograf v un) ne puste naši — ne avstrijski graničarji preko me je. „A zašto si ne uzmete fotografiju?“ odgovori malomarno, kakor da je tričetrtine mojih besed preslišal. Povem še svojo posebno težavo: ker radi malega posestva ne morem imeti lastne vprežne živine, si moram vozniške, orače itd. sproti prositi, kjer pač katerega prej dobim. Ali moram torej zdaj pol vasi dati fotografirati, da bodo naslikani vsi vozniki, ki bi mi utegnili kdaj pomagati. „A kupite si volove i kola, mi modro odvrne. Bi že, pravim, a nemam ni novaca, ni štale. „E šta je ovo!“ — Sredi živahne ulice sva že in jaz vidim, kako sem v svoji plebejščini nadležen imenitnemu gospodu. Drzno ga še prisilim, da mi mora roko podati, pa se poženem na svojo beraško bicikelsko roznantno, ter na povratku od brezuspešne ekspedicije premišlujem, da je pač le ve likanska razlika med gospodom v svetli uniformi, ki v svo napol-vsemogočnosti samo veleval: „kupi si, uzmij si...“, pa med ubogo civilno parov duhovski obleki, ki mora danes dan na dan premišljati, kako razdeliti svoje — ne tisočake, marveč pare, da bi se nekoliko dalje časa otresal la kote in vsaj za silo zakrpal svojo ponošeno in oguljeno obleko. Bogovi in turška raja v SHS!?

Okrajna cesta pa tak! Vem za druge slabe okrajne ceste v ljubotemskem okraju tudi, a prednjači menda ona od Sv. Duha čez Grabšince in Grabšinski vrh proti Ptuj. To ni več cesta, to je albanski ali kak gozdni kolovoz poln jarkov in ilovnatega blata po sredi. Bog ve, koliko let že niso te zmjavljene ceste posuli s kamenjem. Ali so morda pozabili na njo? Ali so jo zatajili? Castarji storijo, kar le morejo. Nadeljujejo jo z zemljo, ki jo nekaterjejo ob straneh ceste in v obcestnih jarkih. To vam je imenitna voznja po tako gladki cesti, kot je ta! Bi privoščil cestnemu nadzorniku, da bi moral nogati ali se peljati v deževnem vremenu po njej. Gotovo bi jo dal temeljito popraviti. Naj se vendar usmili voznikov, pešcev, živine in cest! Bomo mu vsi — hvala peli.

Financarji ga pihnejo. Dne 17. t. m. na vse zgodaj so letali po Sv. Jurju za petrolejem z velikimi kanami ter se oskrbeli z njim za dalj časa. Kmalu smo izvedeli, kaj to pomeni. Za nekaj ur pride eden izmed njih k nekemu trgovcu, da pregleda zalogo petroleja, ker mora rgovec pri vsaki kili doplačati 1 dinar kot nekako monopolsko takso. Nismo bili razočarani, da bomo poleti svetil z dražjim petrolejem, ki mu je država sama, kakor hitro je postal monopol, tako močno zvišala ceno. Veliko bolj smo bili presenečeni, ko smo spoznali brihtnost naših financov, ki so pač natančni in strogi napram srankam, ne pa napram sebi, če gre za njihov žep. Takrat nehajo vsi pred pisi in oziri na korist državne blagajne. — Sličen slučaj se je zgodil v Negovi. K tamošnjemu

trafikanu je prisopihal financ po tobak, ki ga je precej nakupil. Čez nekaj časa se vrne in zahteva vpogled v zalogo tobaka, ker mora iztirjati razliko med prejšnjimi in ravnokar dvignjenimi cenami. Aha, za to si prej prišel po tobak, ker si ga hotel še dobiti po stari ceni. Ne bi mislil, da se tudi na take reči razumejo gg. financi, tako je modroval trafikant ter bil omajen v veri v njihovo vestnost in nepristranost. Zanimivo bi bilo izvedeti, kaj bi rekli njihovi predstojniki na tako ravnanje. Morda veljajo za finance drugačni predpisi, ko za druge ljudi, kdo ve, če ne?!

Zagrebski veliki župan dr. O. Gavrančič je podal v soboto ostavko, ki je bila sprejeta.

Kontribucija. Novosadski „Deutsches Volksblatt“ poroča, da je neka nemška občina v Bački padla pod pravo kontribucijo. Občini se je odredilo in naložilo, da odda za uradništvo krajne in okrajne oblasti odrede količino pšenice. Uradnik, ki je proglašal to kontribucijo, je stvar še toliko podprl, da je kar enostavno določil, koliko pšenice ima dati ta in oni kmet. Daleč smo prišli, da se nekateri oblastniki lahko že nemoteno poslužujejo turških banir.

Aktivnih častnikov šteje naša vojska 6339, ki dobivajo na leto 95 milijonov 909.504 kron plače. Vojaški uradniki vlečejo letnih 5 milijonov kron. Med aktivnimi oficirji imamo dva vojvoda, 24 generalov, 424 pukovnikov, 462 podpukovnikov, 1 tisoč 97 majorjev, 861 kapetanov prve klase, 1176 kapetanov druge klase, 815 poručnikov in 1537 podporučnikov. Koliko pa stane hrana, orožje in prevoz 200.000 vojakov, je lahko izračunati: ako stane državo mesečno vsak vojak 3.300 kron.

Dobrovoljci in slepi invalidi zahtevajo zemljo. Delegacija združenja dobrovoljcev je bila te dni pri Pašiću ter zahtevala od njega, da se dobrovoljcem podeli zemlja, ki jim je že davno obljubljena. Pod vodstvom slepega kapetana Luje Lovriča so posetili invalidni slepci predsednika narodne skupščine dr. Ribara in ga prosili, naj on podpre njihovo prošnjo, katero so naslovili na zakonodajni odbor in v kateri prosijo, da se jim da zemlja za obdelovanje.

Kredit za kraljev dvor. Listi poročajo, da je vlada odobrila kredit 2.300.000 dinarjev za dovršitev kapele in umetniškega paviljona v kraljevem dvorcu.

Kraljeva vila v Han Pijesku. Kralj si je dal v Han Pijesku v Bosni zgraditi vilo. Poslopje je že dograjeno. Sedaj se urejujejo park okrog poslopja. V bližini kraljeve vile si bodo baje belgrajski bogataši zgradili svoje privatne vile, kamor bodo prihajali na letovišče.

Država in škandalozno postopanje brodarstva. Prva sekcija finančnega odbora se je nedavno bavila z vrašanjem brodarstva. V tej zadevi je sekcija ugotovila sledeče: takoj po „oslobojenju“ je država sama aranžirala plovnih park. Dokler je bilo brodarstvo izključno v njenih rokah, je v treh mescih in deseti dnevih bilanca izkazovala 2.9 milijonov dinarjev sulicita. Pozneje je država odstopila prevozne parnike in drugo brodarstvo brodarstva sindikata pod pogojem, da dobi država 50% čistega dobička. L. 1920 je izkazal brodarški sindikat čisti dobiček v iznosu 22 milijonov dinarjev, od katerih bi glasom pogodbe morala dobiti država 11 milijonov. Sekcija je ugotovila, da je sindikat vpostavljal pogodbeno za jamčeni procent amortizacije, ki bi se moral izločiti iz budžetnih dohodkov radi ugotovitve čistega dobička, v tistih 11 milijonih, kar je znašalo o koli 9 milijonov, tako, da je država imela mesto 11 milijonov samo 2 milijona dinarjev čistega dobička. Sekcija je nadalje konstatirala, da so posamezni lastniki ladij, ki so bile za časa vojne poškodovane, zahtevali od države, da jim ista odstopi svoje ladje v najem. Država je to storila, toda, ko je tirjala prvo najemnino, so prišli najemniki in prosili, da naj jim država ne računa najemnine, k večjemu razliko v tonaži poškodovanih ladij med onimi, ki jih je dala država v najem. To zahtevo je vlada usvojila, ali sekcija se s tem ne zadovoljuje. Zahtevala je, da se predložijo vse pogodbe in bilance, sklenjene z brodarškim sindikatom in privatnimi lastniki. — (Ob tej priliki bi do dovoljena opazka, da je umorjen minister Drašković svojčas najbolj forsiral oddajo brodarstva v privatne roke. Draškoviću, šetu zloglasne Izvozne banke in njegovim prijateljem iz beogradske porodice se ima sedaj država zahvaljevati za milijarde obsegajočo škodo: op. Uredn.)

Dolgovi mestne občine Beograd. Beogradska mestna občina si je dosedaj za vsa javna dela na njenem proračunu izposojala dve večji posojili pri upravi fondova. Prvo v iznosu 25 milijonov dinarjev v zlatu, drugo pa, ki je bilo sklenjeno l. 1921, v iznosu 27.000.000 dinarjev v srebru. — Prvo posojilo je bilo potrošeno za izločilo starih dolgov, kanalizacijo in moderno tlakovanje posameznih ulic. Drugo posojilo je namenjeno investicijam v električni centrali (okoli 9 milijonov dinarjev), razširjanju vodovoda (5.500.000 dinarjev), tlakovanju (12.500.000 dinarjev), izplačilu zaostalih anuitet (6 milijonov dinarjev), ostanek (okoli 4 milijone dinarjev) pa manjšim napravam, kakor: zidanju šolskih paviljonov, obnovi parkov ter nabavi kanalizacijskega in sanitetnega materiala. Od drugega posojila je bilo na dan 31. decembra 1921 potrošenih 26.207.467,10 dinarjev. Razen omenjenih posojil dolguje občina Upravi fondova — 244.964,10 dinarjev v zlatu na hipoteko, tako, da znaša skupna zahteva Uprave fondova 24 milijonov 815.864,10 dinarjev v zlatu in 26 milijonov 207.467,10 dinarjev v srebru.

Drugemu upniku finančnemu ministru je dolgovala beogradska občina na dan 31. decembra 1921 skueno 26 milijonov 548.704,43 dinarjev v sre-

bru. Tretjemu in zadnjemu upniku, Narodni banki, dolguje občina 1 milijon 594.199,85 dinarjev. — Skupni dolgovi občine znašajo potemtakem 79 milijonov 166.234,48 dinarjev. V tej svoti pa so še vsoti 24 mil. 815.863,10 dinarji v zlatu.

Da bodo naši čitatelji celo stvar bolje razumeli, dodajemo to-le pripombo: Uprava londonske denarne institucije z zvanečim imenom ter od vlade imenovanimi „upravniki“ je v današnji centralistični državi nekak moloh, ki neprestano in nekontrolirano požira velike svote državnega ljudskega denarja. Nikdo pa naj ne misli, da je beograjska „opština“ edina dolžnica. Niti in zveze beograjskih porodičarjev so tako skrivnostne, da jih prečanske butice le težko izsledijo. Iz „gazdovanja“ beograjskih „opštinarov“ pa posnemamo tehtno vprašanje: Kdo bo vse to plačal?

Cirilica v Subotici. „Obzor“ poroča: Mestna uprava v Subotici je sklenila, opirajoč se na ministrsko naredbo, ki določa, da se mora v vsaki občini uporabljati na prvem mestu ona pisava, katere se poslužuje večina ondotnega prebivalstva, da se tudi v Subotici napravijo poulični napisi najprej v latinici in pod latinico še v cirilici. V mestu Subotici prebiva 90.000 Bunjevcev, ki se poslužujejo in znajo samo latinico; a samo 5 do 6000 pravoslavni Srbov, ki znajo cirilico. Pod sedanjim klikarskim režimom pa so subotički vladinovi zgornji naredbo ukinili in porinili v ospredje novo, ki ukazuje, da morajo biti poulični napisi najprej v cirilici in nato še le v latinici. — Mestna klikarska uprava uraduje celotno v cirilici. Stranke pa morajo na to s temi cirilskimi odloki tekati okrog po mestu, da jim kdo raztolmači, kaj da prav za prav hoče mestna uprava. — Policijske legitimacije so izstavljenе vse v cirilici. „Obzor“ zaključuje: kakor je bilo nekdanj pod avstrijskim režimom v Subotici vse madžarski, tako je sedaj vse slovenski in v cirilici, ker ječimo pod režimom, ki pozna enakopravnost samo na papirju.

Strekel dr. K.: Historična slovnica slovenskega jezika. Snopič I. Tiskala Mohorjeva tiskarna na Prevaljah. 1922. Cena 10 din. Prvovrstno znanstveno delo, kakršnega dosedaj še nimamo. Že leta 1918 je Zgodovinsko društvo razposlalo poziv, s katerim je vabilo na naročbo tega dela in poslalo za podporo. Odziv je bil takrat dokaj ugoden in je društvo takoj odkupilo rokopis. Toda prišle so vmes razne ovire in šele sedaj je izšel I. snopič. Že pred vojno je po posredovanju dr. Murka avstrijsko učno ministrstvo obljubilo podporo za izdajo tega dela, ki ga je že takrat imela izdati Mohorjeva družba, a po izbruhu vojne je obljubo — preklcalo. Sedaj mu je segla pod roke Jugoslavenska akademija v Zagrebu. I. snopič obsega za vsakega izobraženca zanimiv zgodovinski pregled slovenskih slovničarjev, slovenske grafike in pravopisa, nadalje članek o glasovih slovensčine po njih izrekih in o razmerju med glasovi našega jezika in glasovi stare slovensčine ter drugih jezikov. Zunanja oblika je prav lična in cena za znanstveno delo nizka z ozirom na sedanje razmere, ko moramo večkrat prazne tiskane čenče prav drago plačevati. Naročbe sprejema Zgodovinsko društvo v Mariboru, a dobivala se bo knjiga tudi po vseh večjih knjigarnah.

Hoteli, gostilničarji, pozor! Ministrstvo za narodno zdravje v Beogradu je izdalo dne 16. julija 1919 „Pravilnik za hotele, kavarne, krčme, pivnice itd.“ Ta pravilnik mora biti v vsakem lokalnem nabit na vidnem mestu. Gostilničar, ki tega ne stori, se kaznuje z zaporom do 30 dni, oziroma z globo do 150 dinarjev. Policija in žandarmerija revidira zdaj gostilne, če imajo ta pravilnik obešen na zidu. Dosedaj je to bilo nemogoče, ker tega pravilnika ni bilo nikjer dobiti. Od zdaj naprej pa se dobi ta pravilnik v Cirilovi tiskarni v Mariboru in sicer komad po 1 dinar.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 298 francoski frank 29,50—30 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 4,75—4,85, za 100 čehoslovaskih kron 595—603, za 100 nemških mark 120 do 125 in za 100 laških lir 16,15—16,35 jugoslov. kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1,52 centima (1 centim = 1 vinar). Od zadnjega poročila je vrednost našega denarja padla za tri točke.

Prof. Hinko Družovič:

Oratorij Assumptio.

B. Muzikalni del.

Svetovna literatura je bogata na oratorijih. Osobito so to obliko gojili Italijani, Angleži, Francozi in Nemci. Stevilo oratorijev, ki bi opevali Marijo, je pa razmeroma manjše; največ se jih najde pri Italijanih in Špancih. Ker je oblika oratorija obsežna, je umevno veselje, katero se je izrazilo takrat, ko je dal P. H. Sattner svoje delo javnosti. Smo pač majhen narod in majhne so naše kulturne vrednote, ki se ne morejo meriti z umetniškimi količinami drugih velikih narodov; tembolj je bila radost nad tem dogodkom utemeljena. Kot izliv globokočuteče muzikalne narave je našla Sattnerjeva glasba vedno srčen odmev istotako pri poslušalcih, kakor pri proizvajajočih. K temu pripomore pred vsem priprosta, na narodni glasbi sloneča in vsled tega lahko umljiva melodika. Harmonika je istotako priprosta in blagolajna. S tem odgovarja že muzikalnemu čudenju našega širjega občinstva. Upošteva se pa tudi vseskozi dramatiški moment, ki daje priliko stopnjevanja do mogočnejših veličastnosti. Polifonija v 3. delu je zasnovana na izrazitih in krepkih tematičnih oblikah. Blagolajni in učinkoviti so poudarki samospevi, recitativi in dvospevi v 2. delu. Instrumentacija je prozorna, nikoli vsiljiva in podpira pesemsko deklamacijo. Kakor je svoječasno vplival slavni Händel s svojimi oratoriji na muzikalni razvoj angleškega naroda, tako trdimo lahko, da označuje Sattnerjeva skladba važno postojanko v razvoju naše muzikalne umetnosti. — Pripravlja pot k pojmovanju večjih muzikalnih umotvorov. In to more le doseči, če se poslužuje izraževalnih sredstev, ki so širjemu občinstvu umevna in dostopna. Je, kot pri

Iz Maribora.

Dr. Irgolič proti dr. Leskovarju.

Včeraj se je vršila pred tukajšnjim sodiščem prizivna obravnava v tožbi dr. Irgoliča proti dr. Leskovarju. Ko je bil dr. Irgolič prvič gerent mestne hranilnice mariborske, je v zavodu strašno gospodaril. Imenoval je 16 uradnikov, dasi bi jih zadostovalo 10; med temi uradniki je bila razven nekaj izjem cela vrsta nekvificiranih, nesposobnih in brez vsake prakse. Uradnike, ki so bili dr. Irgoliču všeč, je v petih mescih povišal od 9. v 5. činovni razred. — Proti odredbi deželne vlade si je dr. Irgolič dal izplačati mesečno po 2000 K kot remuneracijo za svoje poslovanje kot gerent. Kratko, dr. Irgolič je bil pravi paša v Mestni hranilnici in sicer v škodo zavoda. Za dr. Irgoličem je prišel upravni odbor, ki je nedostatke in nered odpravil. A demokrati niso mirovali in deželna vlada je upravni odbor razpustila ter zopet imenovala dr. Irgoliča za gerenta. Povodom oddaje poslov gerentu je dr. Leskovar kot pravni konzulent Mestne hranilnice dal na zapisnik odločen protest proti temu, da vlada vnovič imenuje gerentom dr. Irgoliča, ki je za časa svojega prvega gerentstva spravil ta zavod ob rob propada s svojim postopanjem pri imenovanju nekvificiranih uradnikov.

S tem protestom se je čutil dr. Irgolič razžaljenega in je tožil dr. Leskovarja radi razžaljenja časti. Z ozirom na pismeno izvedeniško mnenje revizorja Skrlepa, ki je uradništvo hvalil in našel vse v redu, je dr. Leskovar pri prvi razpravi umaknil dokaz resnice in bil obsojen na denarno globo. Prijavil pa je priziv. Pri včerajšnji prizivni obravnavi je dr. Leskovar nastopil zopet dokaz resnice za svojo trditev in sicer zato, ker se mnenje revizorja Skrlepa, ki ga je podal pri sodnji kot izvedenec, bistveno razlikuje od revizijskega poročila, ki ga poslal o Mestni hranilnici mestnemu magistratu v Mariboru. Dr. Leskovar ponudi dokaz resnice za sledeča dejstva:

1. Dr. Irgolič je nastavljal kot gerent nesposobne uradnike. Dokaz temu »ravnatelj« Kreditnega društva Mestne hranilnice Josip Stuhec. Ta gospod je od navadnega solicitatorja avanziral po dr. Irgoliču za ravnatelja zavoda z bančnim poslovanjem, ne da bi imel kako prakso in kvalifikacijo. Ravnatelj Toman ga je zdaj imenoval za podravnatelja Trgovske banke v Mariboru. A upravni odbor te banke je zahteval od g. Stuheca kvalifikacijo, ki je pa ni imel. Zato je odredil, da mora bivši »ravnatelj« v Ljubljano vsaj tri mesece prakticirati, nato mora napraviti zpit, in še le potem, če bo izpit prestal, bo lahko nastopil kot bančni uradnik pri Trgovski banki.

2. Dr. Irgolič je nastavljal tudi nezanesljive uradnike. Dokaz g. »ravnatelj« Stuhec in vodja Kreditnega društva Ferdo Leskovar, ki sta kot uradnika brez odborovega dovoljenja in brez kritja jemala iz blagajne denar, pod svojim imenom kupovala valute in z njimi spekulirala. Tako postopanje bi Mestno hranilnico lahko spravilo v velikansko škodo in propad!

3. Nesposobnost uradnikov spričuje tudi slučaj Maričič, o katerem bomo poročali še posebej.

4. Čudno je knjigovodstvo pri Mestni hranilnici. Mestna hranilnica je izposodila od ljubljanske Mestne hranilnice cirka 8.000.000 K, ki so vključene na hranilnični palaci v Mariboru. In to posojilo so »sposobni« uradniki vključili kot hranilno vlogo, da bi stem izkazali pred svetom čim več vlog. Da je tako postopanje nedopustno, temu mora pritrčiti vsakdo!

5. Uradništvo in gerentstvo je pod dr. Irgoličem zakrivilo čisto navadno tihotapstvo. Vtihatili so za 12 milijonov kron predvojne avstrijske rente in zenjo iztihatili cirka 8 milijonov naših kron. To je kaznjivo dejanje in ima za hranilnico lahko grozne posledice. Ako finančna oblast za to izve in postopa v smislu predpisov, potem lahko konfiscira teh 12 milijonov avstrijske rente in hranilnica izgubi lahko celo svoto! To lahko spravi hranilnico in propad! Soodgovoren je za to tudi upravni odbor, ki je to Irgoličev postopanje izrečno odobril.

6. Lahkomiselnost vodstva in uradništva Mestne hranilnice pa dokazuje posebno še to, da denarni zavod, kakor je Mestna hranilnica, za nakup teh 12.000.000 kron avstrijske rente nima prav nobenega obračuna in prav nobenega potrdila, da je res za to izplačala cirka 8.000.000 kron. Tako postopanje je več kot nečuvstvo! Kdo je kupil rento? Tega pri hranilnici ne izdajo! Kako je bilo mogoče, da se je ta renta izplačala po 62,50 naših kron za 100 avstrijskih kron, ko se vendar v letu 1921 za 100 nemških kron nikdar ni izplačalo nad 27 naših kron? Kdo je vtaknil ta dobiček v žep? To bo treba dognati.

7. Revizijsko poročilo omenja še cel ovrsto nerednosti, in nedostatkov.

pridigarju. Občudujemo ga, če zna govoriti vsem v umljivi in v srce segajoči obliki. In tako se veselimo tudi tukaj umotvora, ki je pri dosedanjih proizvajanjih dokazal, da zamore v nemati poslušalce in proizvajalce, tu jih povzdigniti za hip nad nekdanje skrbi. Njegov pomen je torej predvsem odgojevalen in odgojevalnim namenom služi tudi cela prireditev.

Ravno ta misel je izražal naš svoječasni muzikalni list (Novi akordi, XI), ko je poročal o tej skladbi. Med drugim je omenil sledeče: »Podčrtati nam je pomen, ki ga ima oratorij za našo domačo glasbo sploh, torej ne glede na skladatelja: Sattnerjev oratorij je oratorij za ljudstvo, za slovensko ljudstvo! V tem oziru je oratorij naravni idealen čin, ker zasleduje z idealnimi sredstvi idealen smoter, pridobiti množino slovenskega ljudstva za resno in plemenito umetnost. V lepi popularnosti umetniške, zlasti glasbene tvorbe vidimo — vsaj pri nas, ki si ne moremo računati z muzikalno inteligenco — najidealnejšo nalogo umetnosti. Ta poljudnost, ki temelji na plemeniti podlagi, je tisto, kar smatramo mi za najbolj častivredno in zaslužno na Sattnerjevem delu. Kaj dobrega, plemenitega ustvariti, kar ugaja tudi okusu manj izobraženega poslušalca, in s tem pripravljati pota do njegovega srca onim delom, ki pričajo o ravno tako plemenitih mislih in namenih, a ne znajo govoriti tako poljudno, tako priprosto, tako domače, v tem leži po našem mnenju glavna in velika zasluga Sattnerjevega oratorija.«

Skladba se je doslej edinole proizvajala v Ljubljani. Zahteva namreč v to velik vokalni in instrumentalni aparat. Glasbena Matica je leta 1912, meseca marca, podala skladbo zaporedoma štirikrat in sicer vsakokrat v razprodani dvorani. Poročevalci so pisali, da tolikega navdušenja še doslej ni rodilo nobeno drugo muzikalno delo pri pev-

Z ozirom na zgorajomenjena dejstva predlaga dr. Leskovar, da se razprava preloži in rekvirira od magistrata revizijsko poročilo. Sodni dvor temu predlogu pritrdi in tako se bo to umazano perilo še prihodnjič enkrat posteno »žehtalo«.

Dokument policajdemokratske sramote. Zagrebški „Obzor“ je zasačil mariborske taborite pri tatvini „eliona“, ki je v Zagrebu izšel pod pravim naslovom „Batonala“. Taboritov se je, kakor dokazuje najnovejša tatvina, zopet polotila žurnalistična kleptomanija. „Obzor“ jih štrigla tako-le: — „Felton (podlistek) je preveden od besede do besede, v opazki je citiran celo naslov knjige. Taboriti so pozabili, oz. nalašč opustili šifro „Obzovega“ sotrudnika „rm“. To je v resnici centralistična mistifikacija duševnega dela, ki se brez takega eufemizma pri nebatinaških elementih drugače naziva. Tako „Obzor“. Čudimo se, da gospod Špindler, ki je v Mariborski tiskarni nedavno nastopil službo „političnega in tehničnega direktorja mariborskih časopisnih podjetij“, ni podučil svojih varovancev, da je plagiatstvo tatvina tuih duševnih proizvodov. „dokument sramote“. — Najbrž pa tudi nima tega namena, ter se hoče ravno na ta način udeležiti kot dvojni direktor: politično se je že z našim „memorandumom“, v tehničnem oziru bode pa taka kleptomanija izzvala samo njegovo odobravanje in dopajenje, ker je sam z najboljšim uspehom in v veliko proslavo položil izpit iz plagijatorstva. Pika.

Na praznik Marijinega Oznanenja se vrši ob 5. uri popoldne v veliki dvorani mariborskega Narodnega doma akademija srednješolske kongregacije. Na sporedu je petje in štiridejanska igra »Sv. Just.« Zato pridite ta dan popoldne vsi v Narodni dom!

Ženski tečaj JSZ in Zveze služkinj se na praznik Marijinega Oznanenja radi akademije v Narodnem domu ne vrši. Naše ženstvo je povabljenno na akademijo v Narodni dom.

Orliški krožek v Mariboru priredi v nedeljo, dne 26. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Splanjski ulici v dvorani Strokove zveze dve veseligrigi »Oh ta Polona!« in »Prisiljen stan je zaničevan.« Vsi pijatelji prijetne zabave prisrčno vabljeno!

Primorski dijaki priredijo pondeljek, dne 27. marca 1922, ob pol 8. uri zvečer, v gledališki dvorani Narodnega doma Funtekovo dramo v treh dejanjih »Tekma« v korist Dijaške kuhinje. Med odmorom svira dijaški orkester. — Vstopnice se dobijo v predprodaji pri g. Zlati Brišnik v Slovenski ulici in v tobačni trafiki v Gosposki ulici.

15.000 rabljenih znamk je podaril tukajšnji podružnici Jugoslovanske Matice g. nadučitelj R. Vabič. Lepo urejeno zbirko so nabrali učenci I. r. lj. šole in trg. nad. šole. V posnemanju! — Podružnica Jug. Matice.

Čevljarski pomočnik iz Zagreba, dobro izvežban želi službe pri kakem katoliškem mojštru v Mariboru. Več pov. uredništvo lista.

Podpirajte šport! Šport je v korist vsakemu narodu, ki ga razume smoteno in pametno gojiti. Krepi mladino, udeležuje se raznih panog športa. Ker se pa še rabijo razne priprave za to sploh in primanjkuje za to tudi gmotnih sredstev, ki bi pospeševala razvoj športnega življenja, apelira odbor na naklonjenost p. n. prebivalstva in blagohotno podporo. Slovenski športni klub priredi v pospešitev njegovega namena dne 1. aprila t. l. »Elitni ples« v Götzovi dvorani s popolno vojaško godbo ter da s tem p. n. občinstvu priliko zabave, pa tudi priliko podpore.

Pred ogledalom more vsakdo vsaki dan opaziti, kako se lepše in mlajše izgleda, ako se uporablja lekarnarja Fellerja že čez 25 let priljubljena in priznana sredstva za lepoto: Fellerova — „Elsa“ pomada za lice, Fellerova „Elsa“ Tanochina pomada za rast las (2 lončka ene vrste teh pomad skupaj s poštnino 52 kron), Fellerovo „Elsa“ lili no mlečno milo najboljše „milo lepote“, 4 kosji poštnine prosijo 98 kron. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 329, Hrvatsko. 626 pom.

cih, kakor tudi pri občinstvu. Na podlagi pridobljenih izkušenj je neumorni avtor delo predelal in izboljšal, ter v tej prenovljeni obliki proizvajal meseca decembra lanskega leta dvakrat s pomnoženim cerkvenim zborom frančiškanske cerkve v Ljubljani. Strokovni ocenjevalci so povdarjali napredek, kojega kaže predelana skladba, osobito, ker se je skladatelj v dobi 10 let izpopolnjeval zlasti v instrumentaciji. Se tekom tega leta se bode oratorij proizvajal v Sarajevu in v Zagrebu.

C. Skladatelj P. Hugolin Sattner.

Življenje našega skladatelja ne nudi nikakoršnih zanimivih zunanjih biografskih podatkov. Rojen je 29. XI. l. 1851 v Kandiji pri Novem mestu. V gimnazijo je pohajal v Novem mestu, kjer je dobil tudi svojo prvo glasbeno obrazbo. Pridno je sodeloval pri dijaških zborih in pri orkestru, zraven pa tudi orgljal pri šolskih mašah. V Novem mestu je bilo isti čas muzikalno življenje lepo razvito, ker se je nahajala tam vojaška godba. Po vstopu v frančiškanski red je služboval v Nazaretu v Savinjski dolini, v Gorici, v Novem mestu in v Ljubljani. Povsod je bil pevovodja in organist. Njegov ljubljanski frančiškanski cerkveni zbor slovi kot najboljši cerkveni zbor. Z izredno marljivostjo se je izpopolnjeval v vseh muzikalnih strokah in v ta namen obiskoval strokovne tečaje v Gradcu, na Dunaju in v Inostu.

P. H. Sattner nam je podal lepo število cerkvenih in svetnih skladb. Od večjih skladb, s spremljevanjem orkestra, so znane njegove kantate: Jefejeva prisega, Ojki, Soči in V pepelnici noči. Zadnja se je letos z velikim uspehom proizvajala v Beogradu. K 70letnici in v proslavo godu sv. Cecilije pa je podal v Ljubljani svoj nanovo predelani oratorij »Vnebovzetje«.

Potrni neizmerne žalosti, javimo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem tužno vest, da se je danes ob pol 24. uri nenadoma preselila v večnost naša dobra skrbna mamica, tašča, stara mati i. t. d. gospa

Franciška Zmerzlikar

nadučiljeva vdova.

Pogreb se vrši v petek, dne 24. marca 1922 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče. Sv. maša zadušnica se bode služila v več cerkvah.

MOZIRJE, dne 22. marca 1922.

Karla, Mici, Pepl, Miroslava, otroci.
Jasip, Kostanjšek, trgovec, zet.
Tonci Zmerzlikar, sinaha.
Vsi vnuki in vnukinje.
Brez posebnega obvestila.

GALANTERIJ
DROBNARIJO
PARFUMERIJ
PLETARSKÉ IZDELKE
IN DRUGO

PRIPOROČATA

NA DROBNO

NA DEBELO

BALOH & ROSINA

MARIBOR, GRAJSKI TRG STEV. 3. 3-101* 18

Projekte kakor tudi izvršitev

vodnih naprav

za izkoriščanje vodnih sil

po najmodernejših principih na podlagi 25 letnih izkušenj v predmetni stroki

„Slograd“

slovenska gradbena in industrijska d. d.
LJUBLJANA

tehnična pisarna v fovarni Keržič, Sp. Šiška
Telefon Interurban št. 180.

POZOR! DAME! POZOR!

Dospeli so zopet najnovejši vzorci (modeli) za damske slavnike pomladanske sezone.

VELIKA ZALOGA DAMSKIH IN MOSKIH KLOBUKOV IN SLAMNIKOV.

Sprejema se v popravilo in preoblikovanje (moderniziranje) vseh vrst klobukov in slamnikov. — Modistinje 63. znaten popust. 4-5

IVAN KVAS

Izdelovalnica klobukov in slamnikov. MARIBOR
Meljska cesta 74.

Stroji za obdelovanje lesa

Turbine

Transmisije

Armature in sesalke

Zvonovi

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE

d. d. Ljubljana.

Prodajalna majhna, v Mariboru na prodaj. Naslov v upravnistvu lista. 1-3 130

Novo izučen

čevljarški pomočnik

ali učenec se sprejme pri Zunko Jurij, Radvanje, Maribor. 128

STAVBENO PODJETJE

ACCETTO IN DRUGOVI

DRUŽBA Z O. Z.

MARIBOR

vogel: Frančiškanske in Wildenrainerjeve ulice.

Se priporoča. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. 1-12 131

V najem

želim hišico z malo zemljiščem, kjer bi bila branjarja ozir. se kupi. Naslov v upravi. 2-2 127

Kot vodja

za večje podjetje se išče intel. energičn. zmožen in ispravan tesarski mojster, jugoslovanski državljani. Ponudbe na: Ljubljana, poštni predal 127. 3-3 119

Pridno

in izurjeno dekle, ki je že služilo, se išče k slovenski uradniški rodbini 3 oseb. Plača 400 K. Naslov pove uprava. 2-2 121

Žepne ure

precizijske in stenske popravljiva najsolidnejše tvrdka R. Bizak, Maribor, Gosposka ulica št. 16. 25-30

POZOR!

Lincerplavotisk 1 m K 74, šifon 1a 1 m K 68 do K 84, pepita 100 cm širok 1 m K 120, srajce gladke in pisane od K 140 do K 220, hlačešina 128 cm širok 1 m K 180, žičnate žimnice, velikost po meri po K 480 do K 700, vrvi za perilo 15, 20, 25, 30, 40 in 50 m dolge. Vrvi za seno, splave, kleti, zvonove vsake debelosti in dolgoti. Nogavice za moške, ženske in otroke. Glavni in žepni robci, molinosplato, modro platno, predpasnike, moške cajg-hlače, obleke za otroke, posteljne slamnjače, glavnike, krtače, biks, krema, mila za roke, britve, žepne nože, plajte im. regnirane za vozove, mlatilnice in konje v vsaki velikosti po 1 m K 100—, panamaštof beli 180 cm širok 1 m K 260— i. t. d. vse po najnižjih cenah v trgovini

ALOJZIJ GNIŠEK

Maribor, Glavni trg 6. 110

Trapistovski sir

vsakovrst. južnosadje

se dobi prvovrstno pri

Matija Lah-u

Maribor, Glavni trg 4

ANDREJ OSET

Maribor.

Aleksandrova c. 57. Telefon 88 trgovina z deželnimi pridelki, drvami, premogom in vinom se priporoča za nakup in prodajo — po najugodnejših cenah. — Brzjav: Andrej Oset Maribor. 5-6 107

Kot vodja

za veliko strojno mizarstvo se išče intel. energ. zmožen mizarški mojster, jugoslovanski državljani. Ponudbe na: Ljubljana, poštni predal 127. 3-3

Dolžnost vsakega dobrega gospodarja je, da zavaruje svoje imetje proti požaru in tresku.

Kapital za požar: Delniška glavnica 20.000.000 frank., rezerve 52.000.000 frank.

Zavaruje: proti požaru in tresku hiše in ostala poslopja, polišstvo, blago v prodajalnah, skladiščno blago, tovarne, mline, žage i. t. d. Zavarovanje življenja na doživljaj in za slučaj smrti z raznimi kombinacijami in s pravico na delež v čistem dobičku. Doda deklicam in glavnica dečkom. Vsa pojasnila daje podružnica v Zagrebu, vsa generalna zastopstva, vsi mestni zastopniki in potniki. Iščejo se mestni zastopniki za Štajersko, Koroško in Prekmurje. **Generalno zastopstvo v Mariboru, Mlinska ulica 30.**

Na drobno!

Na debelo!

Poskusite

kupiti dobro surovo in žgano kavo, sladkor, vse vrste moke in riža, svinjsko mast, bučno in fino namizno olje, domačo slivovko, rum, fini spirit (vinski cvet), fini konjak, kekse, čokolado, kakao, orehe, bošniške češplje, sardine, Maggi v steklenicah in v kockah, sveče, razna čistila, barve za obleke, vinski kis, kisovo kislino, galico, žveplo, ličeje (rafijo) in vse drugo špecerijsko in kolonijalno blago v trgovini

MILOŠ OSET, Maribor

Aleksandrova cesta 45, naspr. gl. kolodvoru.

Telefon št. 15.

108

Cene zmerne!

Postrežba točna!

Zadružna gospodarska banka d.d.

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/L. — Telefon 311. — Brzjavi: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Bjakov, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost z Sveopčo Zanatljasko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter prekrbuje vse bančne in borsne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.